

การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง A Development of Student Care System of Rattanasirabamrung School

¹สุมิตร เพลลอย, ²นุชนรา รัตนศิริประภา และ ³ชัตติยา ดั่งสำราญ

¹Sumit Hapuloi, ²Nuchnara Rattanasiraprapha and ³Khattiya Duangsamran

^{1,2,3}คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร

^{1,2,3}Faculty of Education, Silpakorn University

¹Corresponding author, e-mail: sumit.hapuloi@gmail.com

Received October 13, 2024; Revised December 25, 2024; Accepted: December 31, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อทราบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง และ 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จำนวน 97 คน และบุคลากรของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงในการสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น และ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ ด้านการส่งต่อ 2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง มี 5 แนวทาง 1) ควรจัดสรรเวลาให้ครูได้มีกิจกรรมร่วมกับนักเรียนมากขึ้น มีระบบการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบในรูปแบบออนไลน์ 2) ควรมีการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนอย่างรอบด้านเพื่อแก้ไขปัญหาให้ตรงกับนักเรียนแต่ละกลุ่ม และมีการจัดเก็บหรือจัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ 3) ควรมีการสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรม โดยนำผลการคัดกรองมาจัดกลุ่ม คัดแยก เพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้ตรงตามความสามารถ 4) ควรมีการแต่งตั้งกรรมการให้ครอบคลุมกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และส่งเสริมให้ความรู้แก่คณะกรรมการและนักเรียนเบื้องต้น และ 5) ควรมีการจัดทำแนวปฏิบัติให้ชัดเจนภายในโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนต้องเดินไปในทิศทางแนวเดียวกัน

คำสำคัญ: การพัฒนา; ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

Abstract

The purposes of the research were 1) to determine the Ratanaratbumrung student care system and 2) to determine the guidelines for Ratanaratbumrung student care system development. The population of this research was 9 7 Ratanabumrung School persons, as well as the conversation group, was 7 participants. The research instruments were questionnaires and focus group discussions. Frequency, percentage, means, standard deviation, and content analysis were applied for statistical data to report findings. The results of this research were as follows: 1 . The Ratanaratbumrung student care system was at a high level of overall results and total of each aspect by arranging means from the highest number to the lowest number, namely student development and encouragement, student prevention and correction, student monitoring, individual student awareness, and student transfer. 2. The guideline of Ratanaratbumrung School's student care system development has 5 steps as follows: 1) Students were individually acquainted through technologies or applications. 2) the evaluation forms and monitors were applied to categorize students with online platforms. 3) Activities were properly integrated with various processes through both online and on-site platforms. 4) The prevention and correction system must be generated to assist students in every aspect, and 5) explicit plans and processes must be used to transfer students internally and externally to support teachers and parties in transferring correctly.

Keywords: Development; Student Care System; Rattananatbamrung School

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ รวมถึงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและส่วนที่เป็นแรงกดดันจากภายใน ด้วยสภาพการณ์และการแปรเปลี่ยนทางด้านโครงสร้างของประชากร สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ซึ่งจะเป็ตัวขับเคลื่อนหลักในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาชาติ ระบบด้านการศึกษาจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้ตอบสนอง และรับรองความ ท้าทายข้างต้น นอกจากนี้ระบบการศึกษาก็ยังพบปัญหาอีกหลายประการ อันเกิดจากระบบคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานในการจัดการศึกษา รวมถึงการบริหารจัดการอันไม่เหมาะสม การดำเนินการจัดการศึกษาไม่สอดคล้อง และสนองตอบต่อเป้าหมายในการพัฒนาชาติ แม้ว่าระยะเวลาที่ผ่านมาในการพัฒนาการศึกษา จะปรากฏภาพแห่งความสำเร็จของการจัดการศึกษาให้เห็นเด่นชัด แต่ส่วนใหญ่ผลที่เกิดขึ้น ก็เป็ผลสำเร็จด้านปริมาณมากกว่าด้านคุณภาพ เช่น การเพิ่มขึ้นของการเข้าเรียนของผู้เรียนระดับต่าง ๆ ของสถานศึกษา โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาหรือใกล้เคียง หรือสูงกว่าระดับสากล จำนวนของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยมีเพิ่มขึ้น ซึ่งเกิดมาจากโอกาสและความเสมอภาคทาง

การศึกษาในนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ของภาครัฐ การผลิตและพัฒนาบุคลากรระดับกลางที่เชื่อมโยงกับตลาดแรงงาน ผ่านระบบการศึกษาแบบทวิภาคี ซึ่งในภาพรวมระบบการศึกษาของไทยยังพบปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐานของการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งเน้นให้เกิดทักษะวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และได้กำหนดไว้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการนั้น ประการหนึ่งที่เป็นตัวแปรสำคัญ ก็คือการส่งเสริมและปลูกฝังให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในปัจจุบัน ผู้เรียนจะเป็นไปตามเจตนารมณ์และเป้าประสงค์ของหลักสูตรได้นั้น การสร้างและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จึงเป็นเรื่องสำคัญในการดูแลป้องกันและแก้ปัญหาของนักเรียน ซึ่งสมรรถนะสำคัญที่หลักสูตรต้องการให้เกิดประกอบด้วยความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งความสำคัญด้านสมรรถนะข้างต้น สมรรถนะด้านความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ยังเป็นปัญหาที่ผู้เรียนในปัจจุบันยังขาดและไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่หลักสูตรต้องการให้เกิดกับผู้เรียน คือ การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ การซื่อสัตย์สุจริต การมีวินัย การใฝ่เรียนรู้ การอยู่อย่างพอเพียง การมุ่งมั่นในการทำงาน การรักความเป็นไทย และการมีจิตสาธารณะ ส่งผลให้สถานศึกษาจำเป็นต้องศึกษาและพัฒนากระบวนการดังกล่าวเพื่อส่งเสริมและพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อทำการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้ใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

จากการศึกษารวบรวมเอกสารรายงานบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน รายงานสรุปการเยี่ยมบ้านนักเรียน และรายงานการประชุมผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ซึ่งสังเคราะห์ปัญหาที่ส่งผลต่อการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง พบปัญหาดังนี้ 1) พฤติกรรมของนักเรียนพบปัญหาเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น เช่น พฤติกรรมการติดเกมออนไลน์ ชอบความรุนแรง สนใจการเรียนลดลง การเข้าเรียนสาย การขาดเรียนเป็นประจำ ประพฤติตนผิดระเบียบของโรงเรียนอยู่เสมอ 2) ความร่วมมือระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองในการเยี่ยมบ้านนักเรียน ซึ่งในนักเรียนบางรายไม่พบผู้ปกครองในขณะที่ครูไปเยี่ยมบ้าน ส่งผลให้การสื่อสารระหว่างครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองได้ข้อมูลในการเยี่ยมบ้านไม่ชัดเจนสมบูรณ์ ส่งผลให้ไม่ทราบพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างอยู่ที่บ้านกับโรงเรียน ตลอดจนข้อมูลด้านสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของนักเรียนและผู้ปกครอง และ 3) ผู้ปกครองบางส่วนในแต่ละระดับชั้นให้ความสำคัญในการประชุม น้อย ไม่มาประชุมตามวันและเวลาที่กำหนด โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเท่าที่ควร ส่งผลให้ให้ผู้ปกครองไม่ทราบข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน ทั้งผลการเรียน ความประพฤติของนักเรียนระหว่างอยู่ที่โรงเรียนและความประพฤติของนักเรียนระหว่างอยู่ที่บ้าน จึงทำให้ประสบปัญหาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง, 2565)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหา สะท้อนให้เห็นถึงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนให้มีคุณภาพ ส่งเสริมให้การดูแลช่วยเหลือ การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไขของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนมีชีวิตที่ดีขึ้นอย่างรอบด้าน ตลอดจนมีแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น สามารถให้ความมั่นใจ ความน่าเชื่อถือต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ทุกคนได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ใช้แผนแบบการวิจัยกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสถานการณ์ไม่มีการทดลอง (the one-shot, non-experimental case study design) ซึ่งได้ใช้กลุ่มตัวอย่างและเครื่องมือดังนี้

1. ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี ตามโครงสร้างการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน รัตนราษฎร์บำรุง จำนวนทั้งสิ้น 97 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกตัวอย่างตามโอกาสทางสถิติ (Probability sampling) โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการเปิดตารางประมาณขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) แล้วเลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified random sampling) ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการฝ่ายงบประมาณ รองผู้อำนวยการฝ่ายบุคคล และรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริหารทั่วไป 2) หัวหน้าสายชั้น 3) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 4) ครู

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท ดังนี้

- 2.1 แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (Forced choice) สถิติที่ใช้วิเคราะห์คือ ความถี่ (frequency: f) และร้อยละ (percentage: %)

ตอนที่ 2 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยออกแบบเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert, 1961) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean:) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard

deviation: S.D.) โดยนำค่ามัธยฐานเลขคณิตที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลตกอยู่ในช่วงใด แสดงว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อยู่ในระดับนั้น เกณฑ์การแปลความหมายของค่ามัธยฐานเลขคณิต ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1981)

2.2 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง โดยให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเพื่อเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

- 1) แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ขั้นที่ 2 สร้างและนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่อง นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการพิจารณาคัดดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence : IOC) ซึ่งพิจารณาคัดดัชนีความสอดคล้องที่ 0.5 – 1.00 โดยแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.66 – 1.00 และขั้นที่ 3 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับบุคลากรของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จำนวน 97 คน
- 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือโดยมีขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ออกแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ตามหลักการ องค์ประกอบของการสนทนากลุ่ม และวิธีการดำเนินการสนทนากลุ่ม ขั้นที่ 2 กำหนดประเด็นการสนทนาจากเครื่องมือประเภทที่ 1 เพื่อนำมาใช้เป็นประเด็นในการสนทนาให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ขั้นที่ 3 กำหนดผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ไว้ทั้งสิ้น 7 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน หัวหน้าสายชั้น 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2 คน และครู 3 คน ขั้นที่ 4 ดำเนินการสนทนากลุ่มตามเวลาที่กำหนด และขั้นที่ 5 สังเคราะห์แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

4. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้วิจัยทำหนังสือถึงหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อออกหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในเก็บข้อมูลการตอบแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม และ 2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง

ผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการส่งต่อ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชบุรีบารุง โดยภาพรวม

(n=97)

ด้าน	การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.40	0.37	มาก
2	การคัดกรองนักเรียน	4.43	0.39	มาก
3	การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.48	0.32	มาก
4	การป้องกันและแก้ไขปัญา	4.47	0.42	มาก
5	การส่งต่อ	4.35	0.45	มาก
รวม		4.43	0.34	มาก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชบุรีบารุง มี 5 แนวทาง ได้แก่ 1) ควรมีการทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้เทคโนโลยีหรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ 2) ควรจัดทำระบบการคัดกรองและแบบประเมินต่าง ๆ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนในรูปแบบออนไลน์ 3) ควรมีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยมีการบูรณาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายอย่างเหมาะสม ทั้งกิจกรรมในรูปแบบ On-line และรูปแบบ on-site 4) ควรมีการสร้างระบบการป้องกันและแก้ไขปัญาให้กับนักเรียน โดยให้การช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน และ 5) ควรมีแบบแผนงานและขั้นตอนในส่งต่อนักเรียน ทั้งภายในและภายนอกที่ชัดเจน เพื่อส่งเสริมให้ครูหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถดำเนินการส่งต่อได้อย่างถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบของการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชบุรีบารุง ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชบุรีบารุง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชบุรีบารุงอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญา ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนรัตนราชบุรีบารุงมีการดำเนินการอย่างเข้มแข็ง ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นรวมถึงครูที่ปฏิบัติการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีการศึกษาความแตกต่างที่หลากหลายของนักเรียนเป็นรายบุคคลในชั้นเรียนทุกคน จัดกิจกรรมโฮมรูมนักเรียนในช่วงเช้าหลังกิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติของทุกวันอย่างสม่ำเสมอ เพื่ออบรมและปลูกฝังค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้นักเรียน โดยมีการบันทึกข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษรในสมุดประจำชั้นเรียนทุกวัน มีการเยี่ยมบ้านทุก

ระดับชั้นและทุกภาคเรียน เพื่อทราบข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนและครอบครัว จัดประชุมผู้ปกครอง
ชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกระดับชั้น และทุกภาคเรียน เพื่อชี้แจงพฤติกรรมและผลการเรียน
ของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบมีการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ตรงกับสภาพ
ปัญหาและความต้องการที่จำเป็นอย่างแท้จริง สนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่ม
ปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา หรือกลุ่มพิเศษให้มีคุณภาพมากขึ้นอย่างเต็มศักยภาพ มีการจัดกิจกรรม
เสริมสร้างความสามารถของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ และจัดกิจกรรมส่งเสริม
นักเรียนโดยให้นักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม มีการสนับสนุนนักเรียนด้วยวิธีที่
หลากหลายตามศักยภาพของผู้เรียน ทั้งนี้ยังมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ความเอาใจใส่กับ
นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันให้ความสำคัญและเอาใจใส่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาอย่าง
ใกล้ชิด มีวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจน
กลายเป็นปัญหาของสังคม มีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มมีปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือ เพื่อส่ง
ต่อไปรับการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ และมีการประสานความร่วมมือกับครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว
หรือฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ ทั้งส่งต่อภายใน และการส่งภายนอก
เพื่อดูแลช่วยเหลือต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิมา ถาวรแก้ว ได้ทำการวิจัย เรื่อง การ
ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัด
ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี – สระบุรี) ผลการวิจัย
พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี – สระบุรี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ชุดิมา ถาวร
แก้ว, 2559) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศร แยมคุณเขาว์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11
ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (อติศร
แยมคุณเขาว์, 2559) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทธิธิชัย ภู่อ่าง ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทาง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่าระดับความต้องการ
จำเป็นในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จำแนกตามกระบวนการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ฤทธิธิชัย ภู่อ่าง, 2563) นอกจากนี้ยังมีความ
สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐานวัฒน์ อัญภักตร์อริยกุล ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร
จัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขต 8 ศรีนครอัสจจะ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขต 8 มีการปฏิบัติโดยรวมและรายด้านทุกด้าน
อยู่ในระดับมาก (ฐานวัฒน์ อัญภักตร์อริยกุล, 2563) ทั้งยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตา
พงษ์สวัสดิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่อง
บุรี ผลการวิจัย การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี โดย
ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน (สุจิตา พงษ์สวัสดิ์, 2561)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง พบว่า ควรดำเนินการพัฒนา ดังนี้ 1) ควรมีการทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้เทคโนโลยี หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ เพื่อความสะดวกและความรวดเร็วในการรวบรวมข้อมูล เช่น Google form, Google classroom, Messenger, Line หรือโปรแกรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นระบบอย่างเป็นปัจจุบันให้พร้อมใช้อยู่เสมอ 2) ควรจัดทำระบบการคัดกรองและแบบประเมินต่าง ๆ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนในรูปแบบออนไลน์ ส่งเสริมให้นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าถึงเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองได้สะดวก และง่ายขึ้น 3) ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน โดยมีการบูรณาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัดของตัวผู้เรียนในทุกกลุ่ม โดยใช้เทคนิค กระบวนการ และวิธีการที่หลากหลายอย่างเหมาะสม ทั้งกิจกรรมในรูปแบบ On-line และรูปแบบ on-site 4) ควรมีการสร้างระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน โดยให้การช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน ผสมผสานความร่วมมือบ้านกับโรงเรียน เช่น การให้คำปรึกษานักเรียนจาก พ่อ แม่ ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวในรูปแบบ On-line และรูปแบบ on-site และ 5) ควรมีแบบแผนการและขั้นตอนในส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกที่ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อส่งเสริมให้ครูหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถดำเนินการส่งต่อได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ คำขาว ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษาควรมีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ อาทิ, Google form, Google Meet, Line (สุชาติ คำขาว, 2565)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ได้ทำให้เกิดองค์ความรู้จากการศึกษา คือ การทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยควรใช้เทคโนโลยี หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ ควรจัดทำระบบการคัดกรองและแบบประเมินต่าง ๆ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนในรูปแบบออนไลน์ ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน โดยมีการบูรณาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายอย่างเหมาะสมทั้งกิจกรรมในรูปแบบ On-line และรูปแบบ on-site ควรมีการสร้างระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน โดยให้การช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน และ ควรมีแบบแผนงานและขั้นตอนในส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกที่ชัดเจน เพื่อส่งเสริมให้ครูหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถดำเนินการส่งต่อได้อย่างถูกต้อง

บทสรุป

การพัฒนาแนวทางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นพัฒนาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน มุ่งเน้นให้การคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือ

และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียน โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น ครูแนะแนว และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะชีวิต และมีภูมิคุ้มกันที่ดีเพียงพอต่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยจากสภาวะวิกฤตต่าง ๆ โดยผ่านกระบวนการศึกษาและมีกิจกรรมที่สำคัญ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาปฏิบัติงานอย่างมีระบบ และมีแบบแผนเป็นไปตามกระบวนการ ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไปอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารควรมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเครื่องมือ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน เพื่อส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. โรงเรียนควรมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินงานไปในทางเดียวกัน ผู้บริหารและคณะครูต้องร่วมมือกันในการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือประสบความสำเร็จต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

2. ควรศึกษาวิจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาราชบุรี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ชุติมา ถาวรแก้ว. (2559). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี – สระบุรี). *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*.

ฐานวัฒน์ อัญภรหรือฤกุล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขต 8 ศรีนครอัมระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 8(2): 79-80.

โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง. (2565). *รายงานบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน ปีการศึกษา 2565*. ราชบุรี: โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง.

โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง. (2565). *รายงานสรุปการเยี่ยมบ้านนักเรียน ปีการศึกษา 2565*. ราชบุรี:

- โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง.
- โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง. (2565). รายงานการประชุมผู้ปกครองนักเรียน ปีการศึกษา 2565. ราชบุรี: โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง.
- ฤทธิ์ชัย ภู่อำรงค์. (2563). การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 8(32): 13-14.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: พรินทวนกราฟฟิค.
- สุชาดา คำขาว. (2565). แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคชีวิตวิถีใหม่ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(3): 1321-1322.
- สุธิดา พงษ์สวัสดิ์. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี. *สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อดิสร แยมคุณเขาว. (2559). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11. *การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิตสาขาศึกษาศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Best, John W. (1981). *Research in Education*. 4ed. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. (1970). Determination Sample size for research activities. *Education and Psycology Measurement*. 30(3), pp. 507-510.
- Likert, Rensis. (1961). *New Pattern of Management*. New York: McGraw – hill.